

Trochę popadało, a w lesie nadal sucho

KAŻDEGO DNIA LEŚNICY OTRZYMUJĄ INFORMACJE O KOLEJNYCH POŻARACH. Od początku roku lasy w całej Polsce płonęły już 1,5 tys. razy. Przesuszone po bezśnieżnej zimie ściółka leśna oraz przedłużający się brak opadów zwiększają zagrożenie.

Od 1 marca w lasach całej Polski codziennie w godzinach 9:00 i 13:00 prowadzi się pomiar czterech wskaźników według takich samych procedur. Pierwszym z nich jest wilgotność ściółki w drzewostanie sosnowym w wieku między 40 a 60 lat, rosnącym na siedlisku boru świeżego lub boru mieszanego świeżego. Kolejne to temperatura i wilgotność względna powietrza mierzona na wysokości 0,5 m od powierzchni zadarnionej gleby na skraju lasu oraz suma opadów atmosferycznych z ostatnich 24 godzin. Uzyskane dane pozwalają ustalić zagrożenie pożarowe lasów. Instytut Badawczy Leśnictwa wyróżnia cztery jego stopnie (0 - brak zagrożenia, 1 - zagrożenie małe, 2 - zagrożenie średnie, 3 - zagrożenie duże). Są one publikowane codziennie na stronie Instytutu: bazapozarow.ibles.pl/zagrozenie/.

Na początku kwietnia na terenach leśnych Nadleśnictwa Jarocin obowiązywał 3 (najwyższy) stopień zagrożenia pożarowego ze względu na sprzyjające warunki meteorologiczne (słoneczna i wietrzna pogoda oraz brak opadów – przez cały miesiąc w okolicach Jarocina spadło niecałe 2 mm deszczu na 1 m²). Właśnie w kwietniu wybuchły u nas 3 pożary, z których jeden - w leśnictwie Brzozowiec - był groźny (na zdjęciu). Ktoś przypadkowo lub może umyślnie zaprószył ogień na powierzchni po wyciętym drzewostanie, gdzie leżały bardzo wysuszone gałęzie. Silny wiatr sprawiał, że ogień szybko przesunął się w stronę sąsiedniego kompleksu leśnego. Tylko błyskawiczna i sprawna akcja kilku jednostek straży pożarnej zapobiegła katastrofie. Aktualnie (14 maja) po kilku niewielkich opadach zagrożenie zmniejszyło się do 2 stopnia.

(mk)



Pożar w leśnictwie Brzozowiec obejmował pół hektara powierzchni. Straty na szczęście nie były duże

JAKA BYŁA WILGOTNOŚĆ ŚCIOŁKI LEŚNEJ OD POCZĄTKU KWIEŚNIA

(dane pochodzą z Punktu Alarmowo Dyspozycyjnego z Nadleśnictwa Piaski):

- Powyżej 20% 7 dni
- 15- 20% 6 dni
- 10- 15% 19 dni
- **Poniżej 10% 12 dni**

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 r. (Dz. U. z 2006 r., Nr 58, poz. 405 z późn. zm.) zakaz wstępu do lasu wprowadza się przy trzecim stopniu zagrożenia pożarowego lasu, jeżeli przez **kolejnych 5 dni** wilgotność ściółki mierzona o godzinie 9:00 będzie niższa od 10%. Na szczęście, jak dotąd, mimo niewielu opadów w naszym rejonie nie było konieczności zamykania lasów z powodu suszy.

Przypominamy również, że na terenie lasu oraz w odległości mniejszej niż 100 m od lasu nie wolno: palić ognisk (poza miejscami wyznaczonymi do tego celu), używać otwartego ognia, wypalać śmieci, wypalać wierzchniej warstwy gleby oraz wyrzucać niedopałków papierosów. Gorąco apelujemy o ostrożność i informowanie w razie zauważenia ognia w lesie pod nr alarmowym 112 lub 998.



Janusz
Gogołkiewicz
NADLEŚNICZY
NADLEŚNICTWA
JAROCIN

Drodzy Czytelnicy!

Marzy mi się, żeby kontakt z lasem czy z szeroko rozumianą naturą wyzwalał w nas, podkreślał - w nas wszystkich, najlepsze, najszlachetniejsze cechy. Żeby uspokajał, wyciszał, leczył skołatanego ducha, czyniąc nas piękniejszymi wewnątrz. Słowem, abyśmy dzięki temu całym sobą stale prezentowali świadomą afirmację życia. Tymczasem na każdym kroku widać, jak wielu z nas sieje wokół siebie zniszczenie, nie licząc się z konsekwencjami. Mamy nadzieję, że te ostatnie nie dopadną nas nigdy osobiście lub, co gorsza, może wcale o nich nie myślimy. To bardzo komfortowa i nie licząca się z innymi postawa. Ale chyba warto mieć czasem jakąś refleksję? Może nie wyrzucać bezzasadnie na wysuszoną na popiół leśną ściółkę niedopałków, żeby nie zrywać w weekend z domu całych zastępów straży pożarnej i przy okazji nie zniszczyć kilkunastu hektarów lasu? Może jednak zabrać ze sobą puszkę i butelkę po wypitym na łonie natury piwie, żeby nie musiały tego po nas zbierać dzieci? Może robiąc wiosenne porządki w obejściu czy sprzątając swój warsztat samochodowy z niepotrzebnych części wykręcać z siebie jeszcze tę odrobinę energii i dotransportować te śmieci do najbliższego punktu gospodarowania odpadami, mimo że jest trochę dalej niż najbliższy las? To naprawdę łatwe. Sprawi, że pocujemy się dużo lepiej mając świadomość, że natura z pewnością odwdzięcni się nam za to nasze wewnętrzne piękno wszystkim, co najlepsze.

W tym roku posadziliśmy już prawie 1,6 mln drzew



Sadzarka wyprodukowana przez Ośrodek Techniki Leśnej w Jarocinie używana podczas wiosennych odnowień w leśnictwie Cielcza

Tak zwane wiosenne odnowienia lasu w tym roku rozpoczęliśmy już 10 lutego i trwały one do połowy kwietnia. Wyjątkowo łagodna zima sprzyjała wczesnemu rozpoczęciu nasadzeń w Nadleśnictwie Jarocin. Chcieliśmy też koniecznie wykorzystać większą wilgotność gleby po zimowych opadach deszczu, aby drzewka przyjęły się jak najlepiej. Większość zadań udało nam się wykonać w marcu, czyli w miesiącu, w którym takie akcje zazwyczaj dopiero się zaczyna.

Łącznie jak dotąd posadziliśmy około 1 mln 587 tysięcy sadzonek na powierzchni 269 ha. Jeżeli aura będzie nam sprzyjała, to jesienią zalesimy jeszcze kolejne 50 ha. Znaczną część tego arealu stanowią tereny zdewastowane przez huragan w sierpniu 2017 roku. Teraz pozostaje nam już tylko trzymać kciuki, żeby upraw tych nie zniszczyła kolejna katastrofa – tym razem susza.

(red)

Ilości i gatunki posadzone wiosną 2020 r. na terenie nadleśnictwa: SOSNA ZWYCZAJNA 1.071,97 tys. | dąb szypułkowy 263,35 tys. | brzoza brodawkowata 82,86 tys. | dąb bezszypułkowy 22,02 tys. | lipa drobnolistna 38,45 tys. | świerk pospolity 8,32 tys. | olsza czarna 48,77 tys. | buk zwyczajny 23,27 tys. | wiąz szypułkowy 11,75 tys. | klon jawor 5,98 tys. | klon zwyczajny 1,65 tys. | grab pospolity 2,88 tys.

KALENDARIUM maj/czerwiec 2020

- 11-31 maja - Rajd rowerowy po Lasach Janowskich, regulamin znajdziesz na www.lasy.gov.pl,
 - 20 maja - Światowy dzień pszczół,
 - 1 czerwca - Dzień Lasu i Zadrzewień, Międzynarodowy Dzień Dziecka,
 - 5 czerwca - Światowy Dzień Ochrony Środowiska Naturalnego,
 - 6 czerwca - Światowy Dzień bez samochodu
 - 8 czerwca - Światowy Dzień Oceanów,
 - 19 czerwca - Ośrodek Kultury Leśnej w Gólcach - „Gorczyński Park Narodowy” - wystawa (prosimy śledzić aktualne informacje na www.okl.lasy.gov.pl),
 - 26 czerwca - Ośrodek Kultury Leśnej w Gólcach - „Aga Czyż i jej fotografia” - wystawa (prosimy śledzić aktualne informacje na www.okl.lasy.gov.pl)
- Zestawił: WoJak

AKTUALNOŚCI

CENTRA KRWIODAWSTWA I KRWIOLECZNICTWA CZĘKAJĄ NA WAS W CAŁEJ POLSCE

W związku z wyjątkową sytuacją związaną z epidemią koronawirusa i wzrastającą liczbą osób hospitalizowanych, zwracamy się do honorowych dawców krwi oraz wszystkich zdrowych osób, które w ostatnim czasie nie podróżowały do innych krajów i nie miały kontaktu z osobą zakażoną wirusem lub objętą kwarantanną, o zgłaszanie się do centrów krwiodawstwa w całej Polsce w celu oddania krwi. Podkreślamy, iż najbardziej oczekiwana jest krew grupy O RhD- (posiada ją zaledwie 7% Polaków), gdyż w nagłych wypadkach, przy braku krwi właściwej grupy, może być przetoczona każdemu biorcy. (LP)

NOWY ODCINEK OBLICZA LASÓW #99

Zapraszamy do obejrzenia nowego odcinka z serii „Oblicza lasów” pt. „Kwiecień plecień, susza w lesie”. Dowiesz się w nim, ile pożarów powstało od początku tego roku, dlaczego nie wolno wypalać trawy w pobliżu lasów oraz jak szybko płonie ściółka, a jak kartka papieru? O tym wszystkim opowiada Zdobysław Czarnowski, reżyseruje Tomasz Zielonka. Wystarczy wpisać na You Tube „Oblicza lasów” i znaleźć odcinek nr 99. (LP)

MARTWY ŻUBR

Leśniczy z Długiego Brodu (Nadleśnictwo Hajnówka) znalazł martwą krowę żubra. Zalegająca w miejscu ogromna ilość martwych, powalonych drzew okazała się śmiertelną pułapką dla samotnego zwierzęcia. Najprawdopodobniej wataha wilków zapędziła żubra pomiędzy konary połamanych drzew. Zwierzę nie mogło dalej uciekać ani się bronić. Padła krowa miała założoną obrozę telemetryczną. W Puszczy Białowieskiej jest wiele suchych, martwych i połamanych drzew. Są zagrożeniem dla ludzi i zwierząt. Szacuje się, że w Nadleśnictwie Hajnówka zalega ponad 0,5 mln m³ martwego drewna, a w całej Puszczy Białowieskiej ok. 2 mln m³. (LP)



Fot. Wojciech Furmanek

MAPA AKTUALNEGO ZAGROŻENIA POŻARAMI LASÓW W POLSCE

Jednostki organizacyjne Lasów Państwowych codziennie określają stopnie zagrożenia pożarowego lasu dla 60 stref progностycznych nie obejmujących obszarów górskich. Więcej znajdziesz wybierając link: bazapozarow.ibles.pl/zagrozenie/. (LP)

LEŚNE QUIZY ON-LINE

Zachęcamy wszystkich do zajrzenia na naszą domową stronę: www.jarocin.poznan.lasy.gov.pl. W zakładce „aktualności” znajdziecie link Lasów Państwowych do ciekawych quizów o tematyce leśnej. Do wyboru czekają testy o grzybach, runie leśnym, ssakach, lasach i leśnictwie oraz drewnie. Zaproś do wspólnej gry swoje rodzeństwo lub rodziców i zorganizuj domowy challenge. Zapraszamy, bawcie się dobrze!

Zestawił: WoJak

W Polsce występuje blisko 470 gatunków pszczoł. Najbardziej znana jest pszczoła miodna. Owady te ceniono już w starożytności, a ich profesjonalną hodowlą zajmowali się między innymi Egipcjanie, Sumerowie czy Babilończycy. Dlaczego są takie ważne? „Jeśli wyginą pszczoły, wówczas rodzajowi ludzkiemu zostaną już tylko cztery lata” (Albert Einstein).

Jeden z autorów raportu „Biznes na rzecz bioróżnorodności” prof. Zbigniew Karaczun ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego - zauważył, że ok. 80 proc. ludności mieszka obecnie w krajach, w których zużywa się więcej zasobów naturalnych niż kraje te mogą odtworzyć. Jeśli ludzie nie nauczą się korzystać ze środowiska inaczej niż dotychczas, czeka nas ekologiczna, ekonomiczna i humanitarna katastrofa – zaznacza. „Używajmy Ziemię tak, że do odtworzenia i odnowienia zasobów konsumowanych globalnie w ciągu jednego roku potrzeba jednego roku i 6 miesięcy. Inaczej mówiąc, jeśli

chcemy tylko utrzymać dotychczasowy model rozwoju, i nie konsumować, ani nie rozwijać się dalej, potrzebujemy już dziś 1,5 Ziemi do przetrwania” – dowodzi w raporcie Karaczun.

Według prof. Piotra Skubały z Uniwersytetu Śląskiego społeczeństwo musi na nowo nauczyć się korzystania z różnorodności biologicznej w rolnictwie, hodowli, medycynie czy przemyśle. Z blisko 30 tysięcy jadalnych gatunków roślin, dziś uprawia się w celach spożywczych jedynie 180, a 20 z nich stanowi 90 proc. żywności całego świata. Ponad połowę całego pożywienia dostarczają ludziom trzy gatunki - pszenica, kukurydza i ryż. Do tego dochodzą rosnąca powierzchnia miast i arealów upraw, gęsta zabudowa terenu, nadmierne czy nieprawidłowe stosowanie środków ochrony roślin i nawozów, patogeny, gatunki inwazyjne, zanieczyszczenie środowiska i zmiana klimatu - to niektóre z czynników wpływających na dobrostan pszczoł.

POŁOWA GATUNKÓW PSZCZOŁ W POLSCE ZAGROŻONA JEST WYGINIĘCIEM

Ponad 300 tys. gatunków roślin (ponad 87 proc.) na świecie jest zapylanych m.in. przez pszczoły. Rośliny są dla człowieka głównym źródłem pokarmu. Ciekawostka – szacuje się, że w Polsce praca pszczoł jest warta ponad 4 mld zł rocznie, przy czym pozyskiwanie miodu to tylko część działalności tych owadów, zapylających krzewy i drzewa, m.in. owocowe. Skala produkcji upraw zależnych od zapylaczy wzrosła przez ostatnie 50 lat o 300 proc. Czyniąc tym samym nasze życie niezwykle związanym, zwłaszcza z pszczołami. Pszczoły zapylają też rośliny użytkowane do innych celów – ozdobnych, leczniczych, kosmetycznych i tekstylnych. Jedną z nich jest na przykład bawełna – a to oznacza, że dzięki pszczołom możemy nosić jeansy czy bawełniane koszulki. Niestety w wyniku wielu

Pszczoły wokół



Dąb



Zawilec gajowy



Łabędź siedzący na gnieździe



Dorosłe zorzyńki rzeżuchowce można spotkać już od połowy kwietnia do połowy czerwca



Przyłuszczka



Zdjęcia: Anna Andrzejewska

U samca jaszczurki zwinki w okresie godowym pojawia się intensywna zieleń boków, a czasem całego ciała



Młode sarna



Szpak karmi swoje pisklę

Wiosna w jarocińskich lasach

nas

czynników, w tym głównie działań człowieka, pszczoły zaczynają ginąć. Na świecie istnieje około 20 tys. gatunków pszczoł. Aż 222 z około 470 gatunków pszczoł żyjących w Polsce są zagrożone wyginięciem. W ostatnich latach coraz więcej organizacji ekologicznych zwraca uwagę na zagrożenia, które powodują ginięcie owadów zapylających. Według nich, głównym zagrożeniem dla pszczoł jest utrata siedlisk – bazy pokarmowej i legowej, następująca w wyniku zmian w użytkowaniu terenu. Rosnąca powierzchnia miast i terenów upraw, gęsta zabudowa terenu, częste koszenie trawników i łąk – to tylko niektóre ze zmian niesprzyjających tym owadom. Ogrodnym zagrożeniem jest intensyfikacja rolnictwa, nadmierne czy nieprawidłowe stosowanie środków ochrony roślin i nawozów, patogeny, gatunki inwazyjne, zanieczyszczenie środowiska i zmiana klimatu.

Jak bardzo pracowite są pszczoły w Polsce? Pokazują to liczby. W 2017 r.

produkcja miodu w Polsce wyniosła 15,2 tys. ton i była o 37,4 proc. mniejsza niż rok wcześniej, z powodu niekorzystnych warunków pogodowych. W rekordowym roku 2015 pszczelarze pozyskali 22 tys. ton miodu. Wówczas, jak pisał GUS, od jednej rodziny pszczelej (ula) zebrano 35 kg tego produktu, a w 2017 r. były to tylko 22 kg.

JAK LEŚNICY POMAGAJĄ PSZCZOŁOM?

W ramach projektu „Pszczoły wracają do lasu” prowadzonego przez Lasy Państwowe w całej Polsce wybrano 104 pasieki, gdzie za pomocą systemu elektronicznych wag monitorowany jest pożytek i badane są różne parametry z życia pszczoł. Zaznaczmy, iż na terenie poznańskiej RDLP w Nadleśnictwie Kalisz ustawiane w lesie są barcie. Służą one pszczołom jako miejsce schronienia i gniazdowania. Uzyskane w ten sposób dane wraz z informacjami dotyczącymi okresów kwitnienia roślin (stanowiących bazę

20 maja obchodzimy Światowy Dzień Pszczoły, ustanowiony przez ONZ z inicjatywy Słowenii. Święto ma podkreślić znaczenie pszczoł dla pozyskiwania żywności i zwrócić uwagę na zagrożenia dla tych owadów. Szczególnie zagrożone wyginięciem są pszczoły samotnice. Te nie produkują miodu i nie żyją w rodzinach, ale są równie doskonałymi zapylaczami.

pokarmową pszczołową) posłużą do zdiagnozowania okresów niedoborów pokarmu w różnych rodzajach środowisk leśnych. Będzie to stanowić podstawę do określenia potencjału miododajnego lasów i racjonalnego ich wykorzystania, z uwzględnieniem potrzeb wielu innych gatunków pszczołowych, nie tylko pszczoły miodnej. W lesie rosną gatunki roślin dające pożytek dla pszczoł od wiosny do jesieni. Pszczołom sprzyjają działania hodowlane w gospodarce leśnej mające na

celu wspieranie i zwiększanie udziału gatunków miododajnych (m.in. skład gatunkowy i struktura drzewostanów, uwzględnianie mikrosiedlisk, wprowadzanie domieszek biocenotycznych, kształtowanie stref ekotonowych), pozostawianie bez użytkowania fragmentów starodrzewu stanowiących dogodne warunki do zakładania gniazd pszczelich, zagospodarowanie śródleśnych łąk, brak lub minimalna chemizacja środowiska.

JAK TY MOŻESZ POMÓC PSZCZOŁOM SAMOTNICOM?

Możesz! Nie musisz się na tym znać ani być zapalonym pszczelarzem i budować konstrukcje uli. Jeżeli posiadasz kawałek własnego ogródka lub innej zielonej przestrzeni, możesz w prosty sposób zbudować murarce miejsce do gniazdowania. Murarka ogrodowa jest jednym z ponad 450 gatunków pszczoł żyjących dziko w Polsce. Samotnice mogą, zależnie

od gatunku, zakładać gniazda w różnych miejscach, ale z grubsza można je podzielić na takie, które gniazdują w ziemi i same wykopują sobie gniazdo, oraz takie, które z braku tej umiejętności muszą znaleźć gotową norę czy szczelinę, często nad ziemią (na przykład w pustej w środku łodydze rośliny albo szczelinie pod korą drzewa). Jak prosto wykonać dom dla murarki? – potrzebujesz jedynie garść słomek (oczywiście tych naturalnych) spinasz je razem lub montujesz w ramce i eksponujesz w ogrodzie oraz czopujesz od tyłu. Warto dodać iż pszczoły miodne i murarki nie przeszkadzają sobie wzajemnie. Donoszą o tym badania pokazujące, że interakcje pomiędzy pszczołami różnych gatunków na zapylanych kwiatkach powodują, iż zapylanie jest o wiele efektywniejsze niż gdyby pszczoła miodna była jedynym zapylaczem.

Zestawił: WoJak

Źródła: Wikipedia, naukawpolsce.pap.pl, www.poznan.lasy.gov.pl, naukadlaprzyrody.pl



POMÓŻMY PSZCZOŁOM

Jednym z najbardziej pożytecznych gatunków owadów/zwierząt, zarówno dla przyrody, jak i ludzi, są pszczoły. W Polsce żyje aż 470 gatunków owadów należących do rodziny pszczołowych. Wszystkie żywią się pokarmem kwiatowym, czyli pyłkiem i nektarem. Ponieważ różne gatunki mają różną porę kwitnienia, ważne, by zadbać o ich różnorodność.

Rośliny miododajne to te o kolorowych kwiatkach i intensywnej woni, kwitnące między marcem a październikiem. Dostarczają owadom nektaru, pyłku i spadzi, które są potrzebne do produkcji miodu.

WYBRANE GATUNKI WAŻNE DLA PSZCZOŁ



lipa drobnolistna

Drzewa

- olsza czarna • klon zwyczajny • dąb szypułkowy
- czeremcha zwyczajna
- czereśnia • grusza pospolita
- wiśnia pospolita • jarząb pospolity • jabłoń domowa
- kasztanowiec zwyczajny
- klon jawor • szalkak pospolity
- glóg • lipa drobnolistna



leszczyna pospolita

Krzewy

- leszczyna pospolita • dereń jadalny
- wierzby • lilwa ołczy • porzeczka agrest
- porzeczka czarna • wiciokrzew suchodrzew
- kruszyna pospolita • jeżyna popielica • malina właściwa
- róża dzika • wrzós zwyczajny

>90% zapyleń roślin dokonywanych przez owady zawdzięczamy pszczołom



Rośliny roczne

- kapusta • rzepak • gorczyca jasna
- chaber bławatek • fasola wielokwiatowa
- gryka zwyczajna • dalia zmienna pojedyncza • słonecznik zwyczajny
- bazylika pospolita • cząber ogrodowy



słonecznik zwyczajny

Byliny i zioła

- podbiał pospolity • przyłuszczka pospolita
- miodunka čma • mniszek pospolity
- jasnota biała • przytulia wanna • dąbrówka rozłogowa • kuklik zwisty • szalwia łąkowa
- żywokost lekarski • rdest wązownik
- konieczyna biała • żmijowiec zwyczajny
- dzwonek ogrodowy • jasieniec piaskowy
- macierzanka piaszkowa • szalwia okrągowa • wierzbówka kiprzyca • łopian większy • krwawnica pospolita • dziurawiec zwyczajny
- różnik przerośnięty • dziewanna wielokwiatowa • cykorja podróznik
- mięta długolistna



konieczyna biała

CO MOŻESZ ZROBIĆ DLA PSZCZOŁ?



POSADŹ
W SWOIM OGRODZIE,
NA BALKONIE ALBO
TARASIE ROŚLINY
MIODODAJNE

POZOSTAW
FRAGMENT
NIE SKOSZONEGO
TRAWNIKA

ZARÓŻ ŁĄKĘ
KWIEIĄ

NIE WYPALAJ
ŁĄKI

POWIEŚ DOMEK,
Z KTÓREGO BĘDĄ
KORZYSTAĆ DZIKIE
PSZCZOŁY I INNE
ZAPYLACZE



Większość pszczoł żyje samotnie, a nie w ulach. Część z nich chętnie korzysta ze specjalnie przygotowanych domków.

Podczas ciepłych, słonecznych dni maja słyszeć w lesie melodyjny, donośny głos wilgi pospolitej (*Oriolus oriolus*), odbierany przez ludzi jako sygnał pełni wiosny. Dobiega zwykle z koron wysokich drzew, gdzie ten ptak często przelatuje szybkim i zręcznym lotem pomiędzy kępami drzew, dlatego trudno go wypatrzeć.

W swojej rodzinie, złożonej z kilkudziesięciu gatunków zamieszkujących tropikalne tereny Afryki, Azji i Australii, jest jedynym, który dla wychowania potomstwa wybiera tereny Europy. Jest pięknym tropikalnym akcentem w ptasim towarzystwie naszego kraju. Zimuje w Afryce, na terenach położonych na południe od Sahary. Przylatuje do Polski na przełomie kwietnia i maja, a już z końcem sierpnia udaje się w powrotną wędrówkę.

Jest ptakiem nadrzewnym, nieco większym od szpaka. Prowadzi skryty tryb życia, rzadko schodzi na ziemię. Lubi kąpiele w strugach deszczu. Samiec ma jaskrawożółty grzbiet i brzuch, czarne skrzydła i ogon. Łacińska nazwa wilgi *oriolus* (złoty) nawiązuje do tego koloru ubarwienia. Samica i młode osobniki mają upierzenie w tonacji żółtozielonej, od spodu białawej, o ciemniejszych skrzydłach i ogonie.

Artystyczną wizję tego ptaka można podziwiać na olejnym obrazie Józefa Chełmońskiego, znanego przedstawiciela polskiego malarstwa realistycznego, zatytułowanym „Wilga i kraska” z 1896 roku. To dzieło należy do grupy nastrojowych pej-

Złoty ptak wyśpiewuje swoje imię



Fot. Adobe Stock

zaży z motywami zwierząt, które wyrażają pełny zachwytu stosunek artysty do polskiej przyrody. Obraz przedstawia tytułowe ptaki na tle fragmentu leśnej polany rozjaśnionej słonecznym światłem. Ich naturalne kształty i pozy zostały przedstawione podczas lotu. Szczególnie pięknie

prezentuje się ich upierzenie ukazane przez artystę poprzez niemal impresjonistyczne rozjaśnienie barw.

Donośne pogwizdywanie wilgi jest bardzo melodyjne. Swoją barwą przypomina głos fletu i zapisywane jest jako „iglio-digilio, iglio-digilio”. Zdaniem wielu etymologów,

brzmienie tego głosu jest podstawą polskiej nazwy ptaka. Również prof. Jan Sokołowski w swojej znakomitej książce „Ptaki Polski” wyraża przekonanie, że „wszystkie nazwy jak wilga, wywiolga, zofija są odzwierciedleniem głosu wilgi i dowodzą, że jej fletowy gwizd od dawna znany jest ludowi”. Śpiewają obydwie ptaki, szczególnie wtedy gdy wzrasta wilgotność powietrza. Ta obserwacja stała się podstawą przepowiedni, według której śpiew wilgi zapowiada rychły deszcz. Wilga potrafi też głośno i przeraźliwie skrzeczeć, na przykład przy spotkaniu innego osobnika swojego gatunku na własnym terenie. Młode ptaki donośnym skrzekiem przyzywają rodziców, kiedy grozi im niebezpieczeństwo.

Wilga występuje u nas w lasach łęgowych, liściastych i mieszanych, w dużych parkach. Unika rozległych zwartych kompleksów leśnych i borów iglastych. Po przylocie wiosną samiec śpiewem ogłasza prawo własności do wybranego terenu i stacza o niego zacięte walki z konkurentami. Z chwilą przybycia samicy rozpoczyna się budowa gniazda. Jest ono uważane za jedno z najbardziej kunsztownych budowli spotykanych u ptaków. Wilga jest naszym jedynym ptakiem, który buduje gniazdo daleko od pnia. Jest ono zawsze umieszczone wysoko, ponad cztery metry nad ziemią, na drzewie liściastym. Z rozmiękczonych ślin włókien roślinnych ptaki budują misterny i zgrabny koszyk,

o średnicy 10 - 12 cm, który zostaje zawieszony w poziomym rozwidleniu cienkich gałązek drzewa. Jego dobre przymocowanie jest trudnym zadaniem i dlatego biorą w tym udział obydwie ptaki. Przestrzenie pomiędzy włóknami konstrukcji zostają wypełnione suchymi liśćmi, miękką trawą, korą brzoźową, mchem, wełną, piórami. Zajmuje się tym głównie samica. Tak przygotowane gniazdo jest niedostępne dla czworonożnych drapieżników i na tyle głębokie, że jaja i pisklęta nie wypadają z niego podczas kołysania przez wiatr.

Pod koniec maja samica składa 3-4 jaja, o białej skorupce pokrytej ciemnowiśniowymi lub niemal czarnymi plamkami. Wysiadywanie trwa dwa tygodnie. Samiec przynosi w tym czasie pożywienie samicy, a czasem przez krótki czas zastępuje ją na gnieździe. Pisklęta pozostają w gnieździe przez około dwa tygodnie. Pazurkami silnie wczepiają się w ściany gniazda i nie podnoszą się podczas odbierania pokarmu od rodziców, aby z niego nie wypaść. Po każdym posiłku rodzic chwilę odczekuje, zabiera odchody młodych i wynosi je daleko od gniazda. Często w opiece i karmieniu piskląt pomaga młodociany osobnik, który nie ma jeszcze własnego potomstwa. Młode opuszczają gniazdo po dwóch tygodniach, ale pozostają w jego pobliżu i są dokarmiane przez rodziców. Do czasu odlotu rodzina trzyma się razem, lecz odlatują pojedynczo.

Wacław Adamiak

KOLEJNY OBIEKT TURYSTYCZNY

Dla wszystkich tych, którym bliski jest wypoczynek na łonie natury budujemy kolejny obiekt turystyczny na polu biwakowym w uroczysku „Czeszewski Las”. Często podczas zajęć edukacyjnych aura płała nam figla i zamiast ogniska - były przemoczone buty. Nowa infrastruktura edukacyjno-turystyczna, w skład której wchodzi wiata wypoczynkowa oraz szopa na drewno, rozwiąże ewentualny problem związany z deszczem.

Obiekt ten, jak i każdy inny znajdujący się na terenie Lasów Państwowych, będzie ogólnodostępny. Trzeba jednak jeszcze trochę cierpliwości. Wiatę musimy doposażyć w ławki i siedziska, dokonać odbioru technicznego i najważniejsze - poczekać aż „korona” ustąpi...

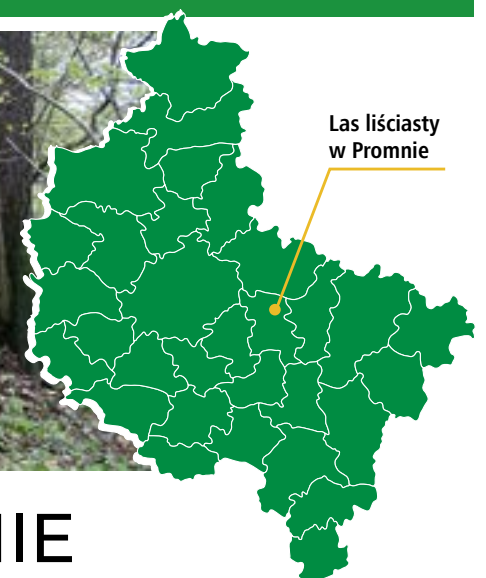
Wtedy na pewno damy znać o uroczystym „przecięciu wstęgi” i zaprosimy wszystkich na wypoczynek.



ZIELONE PERŁY WIELKOPOLSKI



fol. Nadleśnictwo Czarniejewo



LAS LIŚCIASTY W PROMNIE

W maju zabiorę Państwa do Nadleśnictwa Czarniejewo - do niezwykłego lasu liściastego. Na tyle niezwykłego, że w 1954 roku postanowiono utworzyć na jego obszarze rezerwat przyrody. Aktualnie zajmuje on 6,09 ha. Rezerwat cieszy się bogatym i różnorodnym runem leśnym oraz stanowiskami zwierząt rzadkich.

Jak tu trafić? Kompleks zlokalizowany jest kilometr na wschód od miejscowości Promno (stąd jego nazwa), w obrębie Parku Krajobrazowego Promno. W bezpośrednim sąsiedztwie dominują tu drzewostany

dębowo-grabowe, będące częścią najlepiej zachowanych w Wielkopolsce grądów środkowoeuropejskich. Od południa rezerwatu przylegają do niego łąki i szuwały turzycowe. W samym rezerwacie dominują olsy porzeczkowe, łęgi jesionowo-olszowe, łęgi wiązowo-jesionowe oraz grąd środkowoeuropejski z górzycami dębem szypułkowym i grabem. Drzewostan jest jednowarstwowy z licznie stagnującą wodą w obniżeniach terenu. Z tego względu w warstwie runa występują tu gatunki preferujące warunki bagienne, tj. karbieniec pospolity, turzyca

długokłosa, turzyca rzadkokłosa i przytulia błotna.

Na terenie rezerwatu odnotowano 189 gatunków roślin naczyniowych. Fauna licznie reprezentowana jest przez: owady - biegacza skórzastego i biegacza gładkiego oraz płazy - żabę moczarową i żabę trawną. Wśród ptaków zaobserwujemy nad głowami wilgę, raniuszkę, dzięcioła średniego oraz kukulkę.

Opr. WoJak

Źródła: „Leśne rezerваты przyrody województwa wielkopolskiego” Poznań 2016,
<https://czarniejewo.poznan.lasy.gov.pl>